

Téma 16 - Věřím ve vzkříšení těla a v život věčný

Esta verdad afirma la plenitud de inmortalidad a la que está destinado el hombre; constituye por tanto un recuerdo de la dignidad de la persona, especialmente de su cuerpo.

15.01.2018

PDF ► Věřím ve vzkříšení těla a v
život věčný

Na konci apoštolského vyznání víry církev prohlašuje: „Věřím ve vzkříšení těla a v život věčný“. V této větě jsou zkráceně obsaženy základní prvky eschatologické naděje církve.

1. Vzkříšení těla

Mnohokrát církev vyjádřila svou víru ve vzkříšení všech mrtvých na konci časů. Jistým způsobem se jedná o „rozšíření“ zmrtvýchvstání Ježíše Krista, „prvního z mnoha bratří“ (Řím 8, 29) na všechny lidi, živé i mrtvé, spravedlivé i hříšníky, ke kterému dojde, až On přijde na konci časů. Při smrti se oddělí duše od těla; při vzkříšení se tělo a duše opět spojí, a to navždy (srov. Katechismus, 997). Dogma o vzkříšení z mrtvých hovoří o plnosti nesmrtelnosti, pro niž je člověk určen, a zároveň je živou připomínkou jeho důstojnosti, zvláště po jeho tělesné stránce. Hovoří o dobrotě světa, dobrotě těla, o hodnotě dějin prožívaných den po

dni, o věčném povolání hmoty. Z toho důvodu se proti gnostikům v 2. století hovořilo o vzkříšení *těla*, to je lidského života v jeho nejhmotnějším, časném, proměnném a zdánlivě zkáze podléhajícím aspektu.

Svatý Tomáš Akvinský uvádí, že nauka o vzkříšení je přirozená vzhledem k účelové (finální) příčině (protože duše je utvořena, aby byla spojena s tělem a naopak), ale je nadpřirozená vzhledem k účinné (eficientní) příčině (kterou je Bůh).¹

Vzkříšené tělo bude skutečné a hmotné; ale ne pozemské a smrtelné. Svátý Pavel se staví proti myšlence o vzkříšení v podobě přeměny, ke které dochází v lidských dějinách, a hovoří o vzkříšeném těle jako o „oslaveném“ (srov. Flm 3, 21) a „duchovním“ (srov. 1 Kor 15, 44). Vzkříšení člověka nastane, jako Kristovo vzkříšení, po smrti.

Církev neslibuje lidem jménem křesťanské víry, že na zemi budou mít v životě zajištěný úspěch. Nebude žádná *utopie*, neboť náš pozemský život bude vždy poznačen křížem. Zároveň však skrze křest a přijímáním eucharistie již proces vzkříšení nějakým způsobem začal (srov. Katechismus, 1000). Podle sv. Tomáše označí duše při vzkříšení tělo tak hluboce, že se v něm odrazí její mravní a duchovní vlastnosti.

²Konečné vzkříšení, které nastane se slavným příchodem Ježíše Krista, umožní tímto způsobem konečný soud živých a mrtvých.

K nauce o vzkříšení můžeme dodat čtyři úvahy:

- nauka o konečném vzkříšení vylučuje teorie o *reinkarnaci*, podle nichž lidská duše po smrti přechází do jiného těla, opakovaně, je-li třeba, dokud se definitivně neočistí. 2. vatikánský koncil zde hovoří o

„jediném směru našeho života“,³
neboť „je lidem určeno, že musí
jednou umřít“ (Žid 9, 27);

- ačkoli není kremace lidských
ostatků nezákonná, nebyla-li zvolena
z důvodů odporujících víře (Kodex
kanonického práva, 1176), církev
důrazně doporučuje zachovávat
zbožný zvyk mrtvá těla pochovávat.
„S těly zesnulých se má zacházet s
úctou a láskou ve víře a v naději na
vzkříšení. Pohřbívání mrtvých je
jeden ze skutků tělesného
milosrdenství; vzdává čest Božím
dětem, chrámům Ducha svatého“
(Katechismus, 2300);

– vzkříšení mrtvých se shoduje s tím,
co Písmo svaté nazývá příchodem
„nových nebes a nové země“
(Katechismus, 1042; 2 Petr 3, 13; Zj
21, 1). Nejen člověk dojde do slávy,
ale i celý vesmír, v němž člověk žije a
působí, bude proměněn. „Církev, do
níž jsme v Kristu Ježíši všichni voláni

a v níž Boží milostí dosahujeme svatosti,“ čteme v *Lumen gentium* (č. 48), „bude dovršena teprve v nebeské slávě, až přijde čas, kdy bude všechno obnoveno (Sk 3, 21). Pak bude s lidským pokolením dokonale v Kristu obnoven celý svět, který je těsně spojen s člověkem a jeho prostřednictvím dosahuje svého cíle“. Mezi tímto světem a novým světem bude jistě spojitost, bude mezi nimi však i důležitá nespojitost. Očekávání konečného nastolení Kristova království nesmí oslabit, ale spíše povzbudit v síle božské ctnosti naděje snahu o pozemský pokrok (srov. Katechismus, 1049).

2. Křesťanský smysl smrti

Tajemství smrti člověka lze pochopit pouze ve světle Kristova zmrtvýchvstání. Smrt, ztráta lidského života, se totiž jeví jako největší zlo v přirozeném řádu právě proto, že je to něco definitivního, co bude plně

překonáno teprve tehdy, až Bůh
vzkřísí lidi v Kristu.

Na jednu stranu *je smrt přirozená* ve
smyslu, že se duše může oddělit od
těla. Z tohoto úhlu pohledu označuje
konec pozemského putování. Po
smrti si již člověk nemůže nic
zasloužit ani nezasloužit. „Lidská
životní rozhodnutí se smrtí stávají
definitivními.“⁴ Člověk již nebude
mít možnost litovat. Ihned po smrti
půjde buď do nebe, do pekla, anebo
do očistce. Aby tomu tak mohlo být,
existuje to, čemu církev říká
soukromý soud (srov. Katechismus,
1021–1022). Skutečnost, že smrt
představuje mez období zkoušky,
slouží člověku k tomu, aby svůj život
správně uspořádal, aby využil čas a
ostatní vlohy, aby jednal čestně a aby
sloužil druhým.

Písmo dále učí, že smrt vstoupila do
světa v důsledku *prvotního hříchu*
(srov. Gn 3, 17–19; Mdr 1, 13–14; 2,

23–24; Řím 5, 12; 6, 23; Jak 1, 15; Katechismus, 1007). V tomto smyslu je třeba ji chápat jako trest za hřích: člověk, který chtěl žít bez Boha, musí přijmout hořkost rozchodu se společností a se sebou samým, jež je plodem jeho oddálení se (od Boha). Avšak Kristus „vzal na sebe smrt úkonem naprostého a svobodného podrobení se vůli svého Otce“ (Katechismus, 1009). Svou poslušností přemohl smrt a dosáhl vzkříšení pro lidstvo. Pro toho, kdo žije křtem v Kristu, je smrt nadále bolestná a odpudivá, ale již není živoucí připomínkou hříchu, nýbrž skvělou příležitostí podílet se na vykoupení s Kristem prostřednictvím umrtvování a sebedarování druhým. „Když jsme s Kristem umřeli, budeme s ním také žít“ (2 Tim 2, 11). Proto má „díky Kristu křesťanská smrt kladný smysl“ (Katechismus, 1010).

3. Věčný život v důvěrném společenství s Bohem

Když Bůh stvořil a vykoupil člověka, určil ho pro věčné společenství s Ním, k tomu, čemu sv. Jan říká „věčný život“, anebo co se obecně nazývá „nebe“. Ježíš sděluje Otcův slib svým učedníkům: „Správně, služebníku dobrý a věrný. Málo jsi spravoval věrně, mnoho ti svěřím. Pojd' se radovat se svým Pánem“ (Mt 25, 21). Věčný život není „stereotypní, do nekonečna se opakující sled kalendářních dní, ale spíše něco jako naplněný okamžik, v němž my spolu s celkem, jenž nás obepíná, spočíváme ve vzájemném objetí. Mohlo by jít o okamžik ponoření se do oceánu nekonečné lásky, v němž už neběží časomíra, není žádné předtím a potom. Věčnost si pak můžeme představit tak, že tento okamžik je životem v plném smyslu, stále nové noření se do nekonečné

rozlehlosti bytí, v němž nás
zaplavuje neodolatelná radost“.⁵

Věčný život je tím, co dává smysl
lidskému životu, etické snaze,
velkorysé odevzdanosti, nezištné
službě, úsilí předávat Kristovu nauku
a lásku všem lidem. Křesťanská
naděje na nebe není
individualistická, ale je určená všem.
⁶Na základě tohoto příslibu může být
křesťan pevně přesvědčen, že „stojí
za to“ prožívat křesťanský život
naplno. „Nebe je konečným cílem a
uskutečněním nejhlubších tužeb
člověka, stav svrchovaného a
konečného štěstí“ (Katechismus,
1024); tak to vyjádřil sv. Augustin ve
Vyznání: „Stvořil jsi nás pro sebe,
Bože, a nepokojné je naše srdce,
dokud nespočine v tobě.“⁷ Věčný
život je tedy hlavním předmětem
křesťanské naděje.

„Ti, kdo umírají v Boží milosti a
přátelství a kdo jsou dokonale

očištění, žijí navždy s Kristem. Jsou navždy podobni Bohu, protože ho vidí „takového, jaký je“ (1 Jan 3, 2), tváří v tvář (1 Kor 13, 12)“ (Katechismus, 1023). Teologie nazvala tento stav „oblažující patření“. Bůh „je transcendentní (přesažný), nemůže být viděn, jaký je, leč že sám otevře člověku své tajemství k bezprostřednímu nazírání a že mu dá k tomu schopnost“ (Katechismus, 1028). Nebe je nejvyšším projevem Boží milosti.

Nebe však nespočívá v pouhém abstraktním a nehybném nazírání Trojice. V Bohu bude člověk moci nazírat všechno, co se nějakým způsobem vztahuje na jeho život, radovat se z toho a zvláště bude moci milovat čistou a věčnou láskou ty, které miloval ve světě. „Nikdy na to nezapomínejte: po smrti vás přivítá Láska. A v Boží lásce najdete i všechnu čistou lásku, kterou jste

prožívali zde na zemi.“⁸ Nebeská radost dosáhne svého plného vyvrcholení při vzkříšení mrtvých. Podle sv. Augustina spočívá věčný život ve věčném odpočinku a v líbezných a skvostných činnostech.⁹

To, že nebe trvá věčně, neznamena, že by v něm člověk přestal být svobodný. Člověk v nebi nehřeší, nemůže hřešit, protože když vidí Boha tváří v tvář a vidí ho navíc jako živý pramen veškerého stvořeného dobra, ve skutečnosti hřešit *nechce*. Spasený člověk zůstává svobodně a synovsky navždy ve společenství s Bohem. Jeho svoboda se tím plně uskutečnila.

Věčný život je konečným plodem obdarování člověka Bohem. Proto má v sobě cosi nekonečného. Boží milost však neodstraňuje přirozenost člověka, ani v jeho bytí, ani v jeho schopnostech, ani jeho osobnost, ani to, co si během života zasloužil. Proto

existuje mezi těmi, kdo se radují z patření na Boha, rozdíl a různost; ne co do předmětu nazírání, kterým je sám Bůh, nazíraný bezprostředně, ale co do kvality subjektu: „Kdo bude mít více lásky, bude dokonaleji vidět Boha a bude blaženější.“¹⁰ —

4. Peklo jako definitivní odmítnutí Boha

Písmo svaté opakovaně učí, že ti, kdo nebudou litovat svých těžkých hříchů, přijdou o věčnou odměnu, jíž je společenství s Bohem, a čeká je věčné neštěstí.

„Zemřít ve smrtelném hříchu, aniž by byl smyt lítostí, a nepřijmout milosrdnou Boží lásku, to znamená zůstat navždy oddělen od Boha v důsledku našeho svobodného rozhodnutí. A tento stav konečného sebevyloučení ze společenství s Bohem a s blaženými je označován slovem „peklo““ (Katechismus, 1033).

Bůh nikoho nepředurčuje k věčnému zatracení; je to člověk, který hledá svůj poslední cíl mimo Boha a jeho vůli a buduje si izolovaný svět, do nějž nemůže proniknout Boží světlo a láska. Peklo je tajemství, tajemství odmítnuté Lásky, je znamením ničivé síly lidské svobody, když se vzdálí od Boha.¹¹

V souvislosti s peklem se tradičně rozlišuje mezi „ztrátou patření na Boha“, která je nejdůležitější a nejbolestnější a spočívá ve věčném odloučení od Boha, po němž lidské srdce touží; a „bolestí smyslů“, o níž se často hovoří v evangeliích v podobě věčného ohně.

Nauka o pekle v Novém zákoně se představuje jako volání k odpovědnosti při nakládání s obdrženými dary a talenty a k obrácení. Jeho existence dává člověku tušit závažnost smrtelného hříchu a nezbytnost vyvarovat se ho

za každou cenu, pochopitelně především skrze důvěrnou a pokornou modlitbu. Možnost zatracení připomíná křesťanům potřebu žít plně apoštolský život.

Existence pekla je bezpochyby tajemstvím: tajemstvím Boží spravedlnosti vůči těm, kdo se uzavírají před jeho milosrdným odpuštěním. Někteří autoři uvažovali o anulaci nekajícího hříšníka v okamžiku jeho smrti. Tato teorie je těžko slučitelná se skutečností, že Bůh dal z lásky každému člověku život – duchový a nesmrtelný.¹²

5. Očištění nutné pro setkání s Bohem

„Ti, kdo umírají v Boží milosti a přátelství, ale nejsou dokonale očištěni, i když jsou si jisti svou věčnou spásou, jsou po smrti podrobeni očišťování, aby dosáhli svatosti nutné ke vstupu do nebeské

radosti“ (Katechismus, 1030). Lze se domnívat, že mnoho lidí, ačkoli nevedlo na zemi svatý život, se přesto neuzavřelo definitivně v hříchu. Možnost být po smrti očištěn od nečistot a nedokonalostí lidského života, který se více či méně vydařil, se tedy ukazuje jako nová Boží dobrota, jako příležitost připravit se na vstup do důvěrného společenství se svatostí Boha. „Očistec je milosrdenství Boží, kterým se očišťují chyby těch, kdo se s Ním chtějí sjednotit.“¹³

Starý zákon hovoří o posmrtném očišťování (srov. 2 Mak 12, 40–45). Sv. Pavel v 1. listě Korintským (1 Kor 3, 10–15) vysvětluje křesťanské očišťování v tomto i v budoucím životě pomocí obrazu ohně; ohně, který jistým způsobem vychází z Ježíše Krista, Spasitele, soudce a základu křesťanského života.¹⁴ Ačkoli nauka o očistci byla oficiálně definována až ve středověku,¹⁵

starodávna a jednotná praxe obětovat modlitby za zesnulé, zvláště prostřednictvím nejsvětější eucharistické oběti, je jasným ukazatelem víry církve v posmrtné očišťování. Nemělo by totiž smysl modlit se za zesnulé, kdyby byli buď spaseni v nebi, nebo zatraceni v pekle. Většina protestantů odmítá existenci očistce, neboť v něm vidí přílišnou důvěru v lidské skutky a ve schopnost církve přimlouvat se za ty, kteří opustili tento svět.

Očistec má být spíše než *místo* chápán jako *stav* dočasné a bolestné odloučenosti od Boha, v němž jsou odpouštěny všední hříchy, očišťován sklon ke zlu, který hřích zanechává v duši, a odpykáván „dočasný trest“ za hřích. Hřích nejenže uráží Boha a zraňuje samotného hříšníka, ale prostřednictvím společenství svatých škodí i církvi, světu a lidstvu. Modlitba církve za zesnulé obnovuje určitým způsobem řád a

spravedlnost: především skrze mši svatou, almužny, odpustky a kající skutky (srov. Katechismus, 1032).

Teologové učí, že v očistci se velmi trpí, podle situace každého jednotlivého člověka. Nicméně se jedná o smysluplnou bolest, o „blahoslavenou bolest“.¹⁶ Proto jsou křesťané vyzýváni, aby se snažili o očištění od hříchů ve zdejším životě prostřednictvím kajícího umrtvování, nápravy a svatého života.

6. Děti, které umírají nepokřtěné

Církev svěruje děti, které zemřely bez přijetí křtu, Božímu milosrdenství. Existují důvody, proč se můžeme domnívat, že je Bůh nějakým způsobem přijímá, ať už pro velkou lásku Ježíše k dětem (srov. Mk 10, 14), nebo proto, že poslal svého Syna s přáním, aby byli všichni lidé

spasení (srov. 1 Tim 2, 4). Spoléhat se na Boží milosrdenství však současně není důvodem k odkládání udělování svátosti křtu novorozeným dětem (Kodex kanonického práva 867), neboť křest představuje zvláštní připodobnění Kristu: „Vyjadřuje a uskutečňuje odumření hříchu a vstup do života Nejsvětější Trojice skrze připodobnění Kristovu velikonočnímu tajemství“ (Katechismus, 1239).

Paul O'Callaghan

Základní použitá literatura:

– Katechismus katolické církve, 988–1050.

Doporučená literatura:

– Jan Pavel II., Věřím v život věčný. *Katecheze o krédu IV* (audience od 25–V–1999 do 4–VIII–1999).

– Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 30–XI–2007.

– Sv. Josemaría, Naděje křesťana. *Boží přátelé*, 205–221.

1Srov. sv. Tomáš Akvinský, *Summa contra gentiles*, IV, 81.

2Srov. sv. Tomáš, *Summa Theologiae*, III. Suppl., qq. 78–86.

32. vatikánský koncil, konst. *Lumen gentium*, 48.

4Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 30–XI–2007, 45.

5Tamtéž, 12.

6Srov. tamtéž, 13–15, 28, 48.

7Sv. Augustin, *Vyznání*, 1, 1, 1.

8Sv. Josemaría, *Boží přátelé*, 221.

9Srov. sv. Augustin, *Epistolae*, 55, 9.

10Sv. Tomáš, *Summa Theologiae*, I, q. 12, a. 6, c.

11„Lidská životní rozhodnutí se smrtí stávají definitivními – a tento život najednou stane před soudcem. Volba, která se postupně utvářela během celého lidského života, může mít různé formy. Mohou být lidé, kteří v sobě zcela zničili vůli k pravdě a připravenost k lásce. Nebo lidé, v nichž se vše stalo lží; lidé, kteří žili nenávistí a lásku v sobě zcela zašlapali. Je to jistě děsivá vidina, nicméně historie nás úděsným způsobem poučuje, že na celé řadě postav můžeme tyto a podobné rysy nalézat. Na takových lidech bychom nenašli nic, co by šlo uzdravit, dobro zde bylo definitivně zničeno: to je to, čemu říkáme peklo“ (Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 45).

12Srov. tamtéž, 47.

13Sv. Josemaría, *Brázda*, 889.

14Benedikt XVI. v encyklice *Spe salvi* říká, že „někteří z novějších teologů zastávají mínění, že oheň, který spaluje a současně zachraňuje, je Kristus jako soudce a vykupitel“ (Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 47).

15Srov. DS 856, 1304.

16Benedikt XVI., enc. *Spe salvi*, 47.

© *Fundación Studium*, 2016

.....

pdf | dokument generován automaticky
z <https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/tema-16-verim-ve-vzkriseni-tela-v-zivot-vecny/> (05.08.2025)